

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. 10. An Ordinarii locorum, aut Rectores, Ecclesiis sibi subjectis possint imponere debitum solvendi censum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

Censuario spoliatum, quo casu restitutus erit, esto reus opponat proprietatem, prout exposuimus *lib. 2. tit. 12. de causa possess. & propriet. ex c. Cum olim. 7. eod. & c. fin. de ord. cognition.*

3409 Not. autem 1. in hoc casu non requiri, ut actor spoliatus possessione, vel quali possessione juris percipiendi censum ex tali loco, vel fundo, probet titulum, quo acquisivit jus, ubi possessio est temporis immemorialis; quia in hoc agitur solum de continuatione possessionis, non acquisitione; esto enim titulum acquisitionis probare non possit propter tempus immemorabile initii, ut saepe fit; sufficit tamen praesumptio, quam ex possessione tanti temporis, pro iustitia possessionis, & consequenter acquisitionis, pro se habet. Hinc non ex decursu temporis habetur illa Censuarii obligatio; sed ex praesumptione juris in tali circumstantia, Censualista assistetis.

3410 Not. 2. id procedere non tantum in censu reali, sed etiam personali, nimirum, ut spoliatus solutione census personalis, antecedenter ex debito soluti, possessorio iudicio spoliatorem convenire possit in iudicio possessorio recuperanda, prout deducitur ex c. *Querelam. 24. de Elect.* ubi, cum Cardinalis tituli S. Vitalis per Oeconomum, seu Syndicum Ecclesiae S. Agathae, quam ipse habebat in commendam (praeter alia) petiisset pensionem sexdecim denariorum Papiensium ab Ecclesia S. Salvatoris, nunc autem ab hujus Ecclesiae Presbytero negatam, seu subtractam; Pontifex ad quaestionem praestandae pensionis respondit: *quia fuit liquidum comprobatum, quod pensio sexdecim denariorum Papiensis monetae fuerit Clericis Ecclesiae vestrae pro Ecclesia S. Salvatoris de thermis annuatim, per multa tempora, et soluta, sed de novo subtracta, vos in eundem statum percipiendi huiusmodi de Ecclesia S. Salvatoris de thermis Ecclesiam vestram decernimus reducendam, & ad solutionem pensionis subtractae, condemnamus Presbyterum ante dictum, salva quaestione proprietatis inter Ecclesias memoratas.*

3411 Nam ex hoc textu deducitur, quod pensionarius, seu Colonus pensionem solvere recusans, si ea ante tanquam debita soluta sit, cogendus sit spoliatum restituere juri suo, & negatam pensionem solvere;

sic tamen ut deinde possit super jure proprietatis solvendae pensionis litem movere; ubi nota, quod absolute decernat solutionem census, non distinguendo, an sit realis, an personalis? Unde, quando dicitur, non posse fieri, quod habeatur possessio praestationis, seu debiti mere personalis, cum persona libera, & illi inherencia, possideri non possint; respondetur, negando, non posse in persona fundari obligationem praestationis, seu debiti mere personalis nomine alicujus causa praecedentis, v. g. pacti, contractus, ultima voluntatis, &c. pat. in decimis, & tributis *personalibus*; in Vasallis, obligatis ad obsequia personalia domini directi, &c. Unde in istis casibus non tam possidetur persona libera, quam jus personale, quo habens tale jus exigere possit debitum, pensionem sibi praestandam a tali persona ex ejusdem lucris, adeoque eo spoliatus, in eo merito defendendus erit aequè, ac spoliatus possessione juris realis.

§. 10.

An Ordinarii locorum, aut Rectores, Ecclesiis sibi subjectis possint imponere debitum solvendi censum?

DE hoc agitur in c. *Scientes. 3. h. t. 3412* Nam, ubi quidam Abbas Gregorio Pontifici conquestus esset, quod Episcopus Massae suo Monasterio consuetudines (seu census, & pensiones, ut notat Hostiensis hic, & Rubrica) velit imponere; respondit: *si ab initio hoc non fuit, etiam labentibus temporibus aliquid novi non permittendum imponi*: Deinde in c. *Prohibemus. 7. eod.* quod desumptum est ex Concilio Lateran. ubi Alexander III. *prohibemus insuper*, inquit, *ne ab Abbatibus, Episcopis, vel aliis Praelatis novi census imponantur Ecclesiis, nec veteres augeantur, nec partem redituum suis usibus appropriare praesumant*: sed libertatem, quam sibi majores conservare desiderant, minoribus suis bona voluntate conservent; si quis vero aliter fecerit, irritum, quod egerit, habeatur.

Ex his juribus deducitur 1. censum novum (qui scilicet in Ecclesia fundatione constitutus non est) non posse deinde imponi Ecclesiis, vel Monasteriis ab Ordinariis locorum; sic Vivianus in *Rationali juris Pontific. l. 3. pag. 392. & alii. 2. nec* etc.

veterem augeri; patet ex textu c. 2. ibi: *nec veteres augeantur*; & c. 3. ibi: *aliquid noviter non permittas imponi*; augmentum autem imponere, foret aliquid noviter imponere; ergo. Censent autem communiter Doctores, sermonem hic esse de censu perpetuo, & reali; Secus solum personali, & ad tempus; ratio primi est; quia licet in permutatione beneficiorum, ubi unum alteri praeponderat, defectus minus valentis in ipsa permutatione, etiam pecuniâ, compensetur, ut dicitur c. ad quest. 6. de rerum permutatione, isti tamen contractus permutationis, & supplendi defectum, non possunt committeri, adeoque nec alius (qualis est census realis, & perpetuus) constitui; nemo enim, Papâ inferior, potest Ecclesiam perpetuò censualem constituere, ex dict. c. *Prohibemus*: ratio secundi est ex c. *cum venissent*. 9. de rescript. spoliat. ibi: *& interim auctoritate ejusdem Archiepiscopi, vivente Clerico perceperunt annuam possessionem*; c. *Nisi essent*. 21. de praebend. ubi duobus, ad unam dignitatem electis, permittitur, ut à Judicibus, in quos compromissum est, uni eorum, pro bono pacis, constituere annuam pensionem non à dignitate, sed ab eo, qui dignitatem accipit, persolvendam, sic tamen ut extinctâ personâ gravari, extingatur obligatio solvenda pensionis nec transeat ad successorem.

3414 Decisionem porro de novo censu, vel pensione non imponenda Ecclesiis, à locorum Ordinariis, limitant aliqui, ut solum intelligatur, *sine causa rationabili, & justa*, ita Pirhing h. t. num. 9. sed de hoc V. dicta Superius à n. 915. Observandum quoque, quod in c. *prohibemus* (prohibeate impositionem novi census, vel augmentum veteris) addatur: *nec partem reddituum suis usibus appropriare praesumant*; quo videtur indicari, novis censibus, ab Ordinariis locorum, non posse gravari Ecclesias, *pensione cedente in ipsorum usum, & commodum*; an autem nec in utilitatem aliorum? diximus à num. 915.

3415 Quod attinet Rectores Ecclesiarum, Episcopis inferiores, aut alios Beneficiarios, an ipsi possint novis pensionibus gravare suas Ecclesias, aut beneficia? videtur dicendum negativè à fortiori; & colligitur ex c. *Præterea*. 8. h. t. ubi Alexander III.

ad Episcopum Vigoricensis scribit: *qui Episcopo ignorante, auctoritate suâ, pensionem annuam de Ecclesiis, quâdam illusionem, solverint, sive receperint, eis defunctis in receptione pensionis, non sunt aliquatenus audiendi, si Pontificis, aut alterius, qui de jure id facere potuerit, auctoritatem, & assensum super hoc non intervenisse constiterit; non enim simplices sacerdotes, vel Clerici possunt Ecclesias, quibus praesunt, auctoritate suâ (praesertim post decessum suam) efficere censuales.*

Ex hoc textu habetur I. Rectores Ecclesiarum, aut Beneficiarios, locorum Ordinariis inferiores, sine istorum consensu, consequenter auctoritate propria, non posse suas Ecclesias, vel beneficia constituere censuales, censu durante, etiam post mortem ipsorum, qui eum in sua Ecclesia, vel beneficio constituerunt; constat aperte ex cit. *litera n. praeced. 2.* non posse dictas Ecclesias constitui censuales, sine Ordinarii consensu ad tempus; ratio est, quia particula *praesertim* implicat; non autem, *excludit* casum alterum, sed solum determinat à fortiori, ut multò minus liceat constituere censum duraturum, etiam post mortem constituentis; habetur 3. juxta id, quod notat Barbosa in dict. c. *Præterea*. n. 2. quòd census constitutio super rebus Ecclesiae, accedente Superioris consensu, etiam successores obliget; ducit hoc cum Pereyra de empt. c. 27. n. 6. ex illis literarum verbis: *Episcopo ignorante*: Verum ex hoc: *Rektor Ecclesiae non potest auctoritate propria suam Ecclesiam constituere censualem ignorante Episcopo*, non rectè sequitur: *ergo potest eo consensu, & consentiente*; nam ex dicto anteced. non rectè infertur istud consequens; cum non sit contradictorium antecedentis, & in dicto casu possit verum esse utrumque, & quòd non possit auctoritate propria, ignorante, ac non consentiente, & quòd non possit auctoritate propria, sciente, ac consentiente Episcopo, cum in pluribus etiam consensus Episcopi non proficiat, ubi scilicet potestas, & consensus altior exigitur. Ceterum ubi super hoc disponere potest (de quo diximus à n. 915.) admitti potest.

Quaestio ulterior est, an Episcopus possit novum censum imponere Ecclesiae, de manu,

manu, seu potestate Laicorum redempta? ad hoc responderetur ex c. *Ecclesiis. 9. h. t.* ubi dicitur: *Ecclesiis, quas de novo Episcopi de manibus Laicorum eripiunt, præter cathedraticum, juraque omnia, quæ aliis Ecclesiis imponuntur, non videmus exactionem imponendam; quin, novis exactionibus, decreto nostro, prohibemus generaliter amodò Ecclesias prægravari.* Ex hoc enim sequitur, quod Episcopus majorem exactionem imponere non debeat, præter Cathedraticum, & alia jura, quæ habet in antiquis Ecclesiis, quamvis eriperet, & liberaret Ecclesiam de manibus Laicorum; Vivianus in *Rational. l. 3. juris Pontific. pag. 394. & alii.* De aliis porrò juribus Episcopi, quæ vi legis Dioecesanæ potest exigere ab Ecclesiis sibi subjectis, dicemus à infra.

3418 Quæstio est 2. an, qui juravit solvere novum censum, ab eo, qui tale juramentum promissorium ab ipso recepit, ab hac jurata obligatione liberari debeat? *quod sic ex c. significavit. 13. h. t.* nam cum Rector Ecclesiæ de Fulvis denuntiasset Lucio III. quod, cum à Monachis de Castig. ad regimen ipsius Ecclesiæ fuisset electus, de solvendo eis annuo censu trium marcharum, quas prædecessor ejus solverat, præstitit sacramentum: postmodum Episcopus Dioecesis, ne ipsum censum Monachis solveret, nisi prius constaret, quod Episcopali auctoritate fuisset impositus, in periculum ordinis sui interdixit; quo intellecto Pontifex respondit: mandamus, quatenus, si prædictum censum auctoritate Præsulis, & non de novo impositum fuisse constiterit, Episcopo præcipias, ut prohibitionem sine dilatione relaxet; si verò census sit de novo impositus, & sine auctoritate Episcopi hoc factum fuerit, sive non, eosdem Monachos, ut Clericum à juramento absolvant (appellatione remota) compellas; Creditor igitur, qui alicui Clerico imposuit novum censum sub obligatione jurata solvendum, etiamsi debitor se soluturum juraverit, sive hoc factum sit cum, sive sine auctoritate Episcopi, tenetur ei talem obligationem remittere, & ad hoc cogi potest; secus, si non sit novus, sed jam ante cum auctoritate Episcopi constitutus; quo nec habetur juramentum posse relaxari à partibus, in quorū utilitatem fuit juramentū; ita Sanchez in *Dec. l. 3. c. 20. n. 4.*

3419 Et hoc etiam procedit de Patronis Ec-

clesiarum, etiam Clericis, si novum censum imponant Ecclesiis, aut veterem au-geant, receptā super hoc solvendo cautione, vel juramento, prout expressè statuit Clemens III. ubi (ut habetur in c. *Gravis. 15. h. t.*) *Gravis admodum, & correctione dignissima nuper querela*; inquit, *in audientia est nostra proposita*; quod, salva conscientia, sub dissimulatione transire non possumus; cum enim Ecclesiastica personæ Ecclesias, quam plures in Simon. Dioecesi habeant, cum eas vacare contigerit, non aliter quemquam ad ipsarum regimen volunt vocare, nisi aut novum censum in Ecclesiis illis imponant, aut veterem contra constitutionum Concilii Lateran. augmentent, ad ipsius solutionem instituendum Presbyterum juratoria quandoque, vel fidejussoria cautione cogentes: quandam etiam partem suis usibus reddituum applicare contendunt; unde sæpe contingit, ut, Dioecetano Episcopo excessus hujusmodi ignorante, vel eo minimè requisito in Ecclesiis illis inducant pro sua voluntatis arbitrio Sacerdotes. Quoniam igitur prædictas constitutiones Concilii pati nolumus, neque debemus, aliquorum injuriā violari, discretioni vestra per Apostolica scripta mandamus, quatenus, cum super hoc fueritis requisiti, partibus ad vestram præsentiam convocatis, quæcunque noveritis contra constitutionem prædictam super Ecclesiis illis, vel earum censu ab aliquibus à tempore constitutionis attentata, contradictione, & Apostolica cessione, in irritum revocantes, ab augmentatione censuum Ecclesias penitus absolvatis, & ad statum debitum reducat: Presbyteros, quos super his juramenta illicita præstitisse noveritis, congrua satisfactione imposita, facientes absolvi, eos etiam, quos de cætero contra formam canonum super his venire noveritis, sine cujuscunque personæ acceptione, sub Apostolica observationis censura canonica puniatis.

Not. autem, hoc procedere de censu, quem Patroni noverit imponerent Ecclesiis Patronatis, nimirum extra limen fundationis, seu primò post fundationem; ceterum illicitum non est, si in ipsa fundatione Ecclesiarum, de consensu Ordinariorū, sibi censum, vel pensionem annuam referent, quæ cæteroquin possibilis est, & Ecclesias nimia servitute non gravat. de quo V. titulum 38. de jure Patronat.